

RĪGAS APRINKA

Piektdiena, 2018. gada 23. novembris

A V Ī Z E

REDAKCIJAS KOMENTĀRS

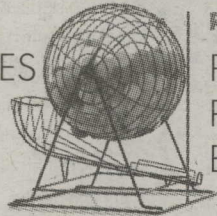
NEDĒĻA
SMIĻĢA ŽĪMĒ

2. lpp. ▶

AKTUĀLI

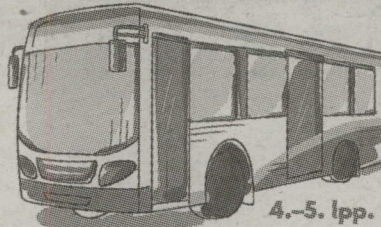
VISAS LOZES
TUKŠAS

2. lpp. ▶

REDZESLOKĀ

PIEAUGS
PIERĪGAS AUTOBUSU
BIĻEŠU CENA

4.-5. lpp. ▶

PIEKTDIENĀS PIELIKUMĀ

Laimīgā
Viļņi **Programma**

▶▶▶

Kāpēc nogruva Saulkrastu Baltā kāpa?

NOVADOS

Babīte

Saņem Atzinības rakstu

Babītes novada koklētāju ansambļa «Balti» vadītāja Valda Bagāta saņemusi Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Atzinības rakstu, kas piešķirts par būtisku ieguldījumu kokles spēles kultūras popularizēšanā un veicināšanā, informē Babītes novada pašvaldībā.

Olaine

Reorganizēs koledžu

No 2019. gada 1. jūlija Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža kļūs par Rīgas Tehniskās universitātes agentūru, trešdien lēma valdība. Izglītības un zinātnes ministrija norāda, ka tas ļaus efektīvi izmantot augstākās izglītības un zinātnes resursus, paaugstināt studiju programmu kvalitāti un stiprināt to saistīti ar pētniecību. Arī koledžas direktore Dace Vilkena uzsver, ka tās ir pozitīvas pārmaiņas, kas koledžai pavērs jaunas attīstības iespējas: «Varēsim vieglāk un ātrāk reaģēt uz nozaru darbaspēka pieprasījuma izmaiņām un operatīvāk sagatavot nozarēm nepieciešamos speciālistus ar profesionālo kvalifikāciju.»

Jūrmala

Atklās «Gaismas parku»

1. decembrī Jūrmalā, Dzintaru mežaparkā, jau otro gadu pēc kārtas tiks atklāts ziemas Gaismas parks, kurā būs izvietoti dažādi dekori un skulptūras, ko izgaismos 85 000 LED gaismiņu, pavēstīja Jūrmalas domes pārstāve Zanda Krastiņa. Šogad Gaismas parks papildināts ar jauniem gaismas elementiem, piemēram, būs īpaša aleja – «Piena ceļš», kur ikviens varēs skatīt krītošas zvaigznes un ievēlēties vēlēšanos. «Tāpat plānots, ka 14 hektārus plašo parka teritoriju šogad apdzīvos lāču, ežu un vāveru ģimene, kā arī citi meža zvēri,» norādīja Krastiņa.

Gan vietējie iedzīvotāji, gan tūristi ļoti iecienījuši Balto kāpu Saulkrastos, no kuras paveras burvīgs skats uz Baltijas jūru, sevišķi saulrieta laikā.

Agita LATKOVSKA

Pavisam nesen sabiedrības uzmanību piesaistīja Saulkrastu Baltā kāpa, kas ir tūristu iemīļots apskates objekts, – tā pamatīgi cieta nogruvumā. Kāpēc tā notika? Vai šo procesu varēja apturēt, vai – gluži otrādi – ar dabu cīnīties nevajag?

Baltā kāpa, kas nemaz nav kāpa

«Tas pilnīgi noteikti bija gaidāms,» par Baltās kāpas nogruvumu saka Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes docents, ģeoloģijas zinātņu doktors Jānis Lapinskis, kurš jūras krastu procesu pētījumos iesaistās jau daudzus gadus. Viņš stāsta, ka kāpas nogruvums tika paredzēts jau krievi agrāk, taču pēdējās desmitgades laikā neti-

ka piedzīvotas pietiekami spēcīgas vētras, tāpēc Saulkrastu Baltās kāpas laipa varēja noturēties pārsteidzoši ilgi.

Dabas aizsardzības pārvaldes eksperts, ģeologs Dainis Ozols apstiprina, ka erozijas procesi Baltās kāpas apvidū jūras, vēja un Inčupes ietekmē notiek jau gadu desmitiem. Arī šis nobrukums ir tiešs dabas process, nevis cilvēku darbības rezultāts, saka eksperts. Jau pirms diviem gadiem, kad kāpai bija

radušies nelieli izskalojumi, ģeologi prognozējuši, ka, upei nemainot gultni, šis process var turpināties. «Nobrukušais materiāls ir kāpu smiltis, kas tur uzkrājušās salīdzinoši nesen,» saka D. Ozols, «un nav runa par eroziju, kāda notiek Vidzemes akmeņainajā jūrmalā vai Jūrkalnes stāvkrastos. Laika gaitā šai vietā kāpa atjaunosies un tad atkal tiks izskalota.»

Ne vienam vien «Rīgas Aprinča Avīzes» lasītājam izbrī-

nu, iespējams, radīs fakts, ka Baltā kāpa no zinātniskā viedokļa nemaz nebūtu saucama par kāpu, bet gan par stāvkrasta nogāzi. «Saulkrastu stāvkrasta nogāzes, kuru nepareizi ir pieņemts dēvēt par Balto kāpu, erozija notiek jau sen. Šī erozija ir galvenais iemesls, kādēļ tā ir «balta,» skaidro J. Lapinskis. «Iepriekš – no 1980. līdz 2005. gadam – šādi nobrukumi notika ievērojami biežāk un lielākā daļa nogāzes bija pilnīgi brīva no veģetācijas.» Viņš ir pārliecināts, ka stāvkrasta erozija notiks arī turpmāk.

Turpinājums 3. lpp. ▶

FOTO: ELIZABETE LUŠKO-RAŽINSKA

Nr. 88 (8911) Cena 0,70 EUR

ISSN 1407-5857

9 771407 585049 47

Kāpēc nogruva Saulkrastu Baltā kāpa?

FOTO: ANDRIS VAIDERS

Pēc nogruvuma teritorija ir norobežota un skats ir visai bēdīgs.

◀ Sākums 1. lpp.

Pēdējais vaininieks – oktobra vētra

Saulkrastu novada domes pārstaive Marika Grasmane stāsta, ka kāpas nogruvumu izraisīja stiprie vēji un Inčupe, kas ar savu plūduma maiņu ļoti ietekmē kāpas stāvokli, kā arī cilvēku radītā antropogēnā slodze. «Pēc stiprā vēja, kas Saulkrastos bija oktobra sākumā, tika konstatēts, ka kāpas ziemeļu daļā, kur atrodas noeja (panduss, pa kuru līdz pludmalei var nokļūt ar ratiņiem) uz jūru, ir radušies bojājumi,» saka M. Grasmane. «Šī vieta tika norobežota, lai neradītu bīstamas situācijas, ar domu, ka koka dēļu laipu demontēs.»

Tam piekrīt arī profesors J. Lapinskis: «Pēdējā dažādu vaininieku ķēdē bija tā mazā vētriņa, kas paplucināja Latvijas piekrasti oktobra sākumā. Vētras laikā Rīgas līcī paaugstinājās ūdenslīmenis un bija lielāki viļņi, kas uzskalojās līdz nogāzes piekājēi un izskaloja tajā robu. Smiltis virs šī roba, palikušas bez atbalsta, nobruka kopā ar laipas fragmentu. Laipa pati šo

notikumu nedz kavēja, nedz veicināja.»

Kaut arī pašvaldība vairāku gadu laikā ir veikusi dažādus pasākumus krasta uzturēšanai, tostarp nostiprinot to ar kāpu graudzāļu un kārkļu stādījumiem, laipu un informatīvo zīmju ierīkošanu, daba tomēr dara savu. Pašvaldība laipu šajā vietā vairs neatjaunos,

Cik tālu drīkst iejaukties dabas procesos?

Uz jautājumu, vai kaut ko varēja darīt, zinot, ka šāds nogruvums agri vai vēl ir gaidāms, Jānis Lapinskis atbild īsi: «Nevajadzētu jautāt, vai varēja kaut ko darīt, jo iejaukties un apturēt eroziju, protams, ir iespējams. Jājautā, vai vajadzēja kaut ko darīt!» Profesors skaid-

esošu un šobrīd ērtu stāvokli, nav dabas aizsardzība, un ilgtermiņā tā parasti ir arī neizdevīgāka.»

Dabas aizsardzības pārvaldes eksperts, ģeologs D. Ozols teic, ka infrastruktūras bojājumu mazināšanai un pastaigu laipas pasargāšanai eroziju konkrētajā vietā iespējams mazināt, novirzot Inčupes tecējumu pa taisno uz jūru, lai upīte nemestu loku tieši gar kāpas pakāji. «Šādā gadījumā vēja un viļņu nestais smiltis materiāls ātri uzkrāsies lielās kāpas pakājē, aizpildot pašreizējo upītes gultni, un augstā nogāze būs ievērojami mazāk pakļauta viļņu erozijai. Savukārt pludmales teritorijā iztaisnotā upītes gultne, pa kuru notiks notece, tikpat ātri dabiskosies, un mākslīgas iedarbības pēdas nebūs saskatāmas,» skaidro D. Ozols. «Vienīgi šādā gadījumā, erozijai neietekmējot kāpas nogāzi, kas pavērsta pret jūru, tā ātrāk un vairāk aizaus un vairs nebūs īsta Baltā kāpa. Un te vietā ir aizdomāties, cik daudz cilvēks var iejaukties dabiskos procesos un kāds tam būs rezultāts.»

Vienīgais, kas patiešām varētu apdraudēt šo dabas vērtību, ir pārlietu enerģiska tās glābšana

bet M. Grasmane zina teikt, ka nākamgad Bērzu ielas galā plānots izveidot jaunu noeju līdz jūrai, tādējādi nodrošinot vides pieejamību ikvienam apmeklētājam.

Saulkrastu Tūrisma informācijas centra konsultante Laura Cielēna teic, ka nesen notikušais Baltās kāpas nogruvums nav mazinājis tūristu skaitu Saulkrastos. «Baltās kāpas laipnīte ar skatu laukumu joprojām ir pieejama, tāpat arī droši var pārvietoties pa Saulrieta taku,» saka L. Cielēna.

ro, ka uz šo jautājumu atbildēt nav tik vienkārši, jo ir daudz argumentu gan par, gan pret. Tomēr pārsvars, viņaprāt, ir pretargumentu pusē. «Dabas aizsardzība ir dabas daudzveidības saglabāšana un nevēlamu izmaiņu ierobežošana,» saka J. Lapinskis. «Atbilstoši tam Saulkrastu Baltās kāpas gadījumā būtu jāsaņem tie apstākļi, kas ir ļāvuši šādam dabas objektam izveidoties un pastāvēt. Dabas procesu traucēšana un mehāniska ierobežošana tā, lai fiksētu kādu

KRIMINĀLI

Cieš divgadīgs puisītis

Kā liecina Valsts policijas informācija, nedēļas pirmajā pusē Pierīgā notikuši vairāki ceļu satiksmes negadījumi, kuros cietuši pieci cilvēki, tostarp divgadīgs bērns, – avārijas notikušas Stopiņu, Sējas, Ķekavas un Mārupes novadā. Naktī uz 19. novembri, neilgi pēc pusnakts, Stopiņu novada Rumbulā notika vieglo automašīnu Volvo V70 un Audi A4 Avant sadursme, kurā miesas bojājumus guva 16 un 18 gadus vecas jauniešes. Savukārt tuvāk rītam Sējas novada Murjānos sadūrās viegļie transportlīdzekļi BMW 535 un Volvo V50. Šajā negadījumā traumas guva 47 gadus veca sieviete.

Vēl pirmsdien agrī no rīta Ķekavā notika sadursme starp viegļajām automašīnām Audi 80 Avant un Ford Focus, kā rezultātā cieta 53 gadus vecs vīrietis.

Līdzīgs negadījums noticis 21. novembra pusdienlaikā Mārupes novada Jaunmārupē, kur kravas auto Man TGA 41.440 sadūrās ar viegļajām automašīnām Audi A6 un Volvo V40; šajā avārijā miesas bojājumus guva divus gadus vecs zēns.

Deg mājas, un kaķi kāpj kokos

Būtu interesanti noskaidrot, kādu daļu no kopējā izsaukumu skaita glābējiem Pierīgā aizņem kaķu nocelšana no kokiem, par ko dzirdam gandrīz katru nedēļu. Arī aizvadītajā trešdienā nav paveicies kādam minkam Ādažu novadā, kurš nav pratis tikt lejā no koka saviem spēkiem, – labi, ka atbraukuši glābēji. Kaķis nocelts un aizskrejis, pat paldies nepasakot. Nopietnākas lietas risinājušās otrdienas vēlā vakarā, kad ugunsdzēsēji devās uz Ķekavas novada Daugmales pagastu, kur vienstāva dzīvojamajā mājā dega istaba 7 m² platībā. Ugunsdzēsēji evakuēja trīs cilvēkus un aptuveni pusotras stundas laikā ugunsgrēku likvidēja. Naktī uz 22. novembri VUGD darbinieki steidzās uz Graudiņu ielu Garkalnē, kur dega divstāvu dzīvojamās mājas starpstāvu pārsegums 3 m² platībā. No ēkas pašu spēkiem evakuējās četri cilvēki. Ugunsgrēku izdevās likvidēt aptuveni stundas laikā. ☹

Avots: «Aprīķis.lv»

www.307.lv

SLUDINĀJUMUS LAIKRAKSTĀ
RĪGAS APRĪŅKA
VARAT IESNIEGT
ARĪ ELEKTRONISKI

Turpinājums 6. lpp. ▶

SPORTS

Mārupietes
pieveic gulbenietes

PUBLICITĀTES FOTO

Sekmīgi šīs sezonas Latvijas kausa izcīņu sākušas Mārupes Sporta centra volejbolistes. Trešdien viesos viņas pirmās kārtas pirmajā spēlē pārliecinoši trijos setos pieveica volejbola klubu «Gulbene».

Pirmo setu mārupietes sāka ar trim punktiem pēc kārtas, bet pēc tam, kad mājinieces rezultātu bija izlīdzinājušas (4:4), veica strauju izrāvienu un panāca 12:5 savā labā. Gulbenietes starpību samazināja līdz 15:12, taču sekoja vēl viens Mārupes komandas spurts (21:14) un uzvara setā 25:18. Arī otrajā setā viešņas diezgan ātri pārņēma vadību (8:4), no 15:11 panāca 21:13 un vinnēja 25:15. Trešajā setā cīņa ritēja līdzīgi līdz seta vidum (12:13), bet tad uz Mārupes komandas desmit punktiem VK «Gulbene» atbildēja tikai ar vienu, un mārupietes svinēja uzvaru 3:0 (18, 15, 17). Spēle aizritēja mazliet ilgāk par stundu. Visvairāk punktu (16) uzvarētāju labā guva Marta Ozoliņa.

Atbildes spēle paredzēta 29. novembrī Mārupes sporta kompleksā. Bet jau sestdien, 24. novembrī, Babītes sporta kompleksā Piņķos notiks Nacionālās līgas kārtējā sabraukuma spēles – vispirms savā starpā tiksies Mārupes Sporta centra un sporta kluba «Babīte» volejbolistes, bet pēc tam abas Pierīgas komandas tiksies ar volejbola klubu «Gulbene».

Jāatzīmē, ka SK «Babīte» Latvijas kausa izcīņas turnīru kā pašreizējās trofejas īpašnieces sāks uzreiz no pusfināla.

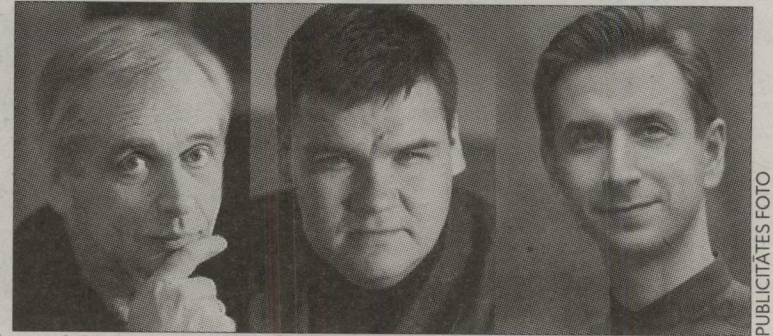
Avots: «Aprīķis.lv»

Lielajā ģildē vienlaikus uzstāsies trīs orķestri un trīs diriģenti

Svinot Baltijas valstu simtgadi, 24. novembrī plkst. 19.00 Lielajā ģildē būs iespēja vērot unikālu performanci – uz skatuves vienlaikus kāps triju Baltijas valstu diriģenti un trīs orķestri, lai atskaņotu mūsdienu amerikāņu komponista Maikla Dohertija simfoniju «Laika mašīna».

Šis koncerts iekļauts Baltijas Simfoniskajā festivālā, kas norisinās jau trešo reizi, un apmeklētāji tajā varēs baudīt katras Baltijas valsts komponistu skaņdarbus. Festivālu rīko Igaunijas Valsts simfoniskais orķestris galvenā diriģenta Nemes Jervi vadībā, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris galvenā diriģenta Andra Pogas vadībā un Lietuvas Valsts simfoniskais orķestris galvenā diriģenta Gintara Rinkēviča vadībā. Koncertu izcels arī spilgta scenogrāfija, kuru veidos režisors Dāvis Šimanis kopā ar gaismu mākslinieku Mārtiņu Feldmani un mākslinieci Agni Menniku.

Šajā Baltijas valstu simtgadei veltītajā koncertā Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris Andra Pogas vadībā atskaņos orķestra kontrabasista un viena no Latvijas šā brīža ievērojamākajiem un savdabīgākajiem komponistiem Kristapa Pētersona speciāli šim koncertam radīto skaņdarbu «Mūzika» lielam orķestrim. Koncertā būs iespēja dzirdēt arī lietuviešu klasiķa Mikaloja Konstantina Čurļoņa simfonisko darbu «Jūra», ko atskaņos Lietuvas Valsts simfoniskais orķestris diriģenta Gintara Rinkēviča vadībā. Igauniju šajā koncertā pārstāvēs Rietumeiropā atzinību guvušais igauņu jaunās paaudzes diriģents Mi-

PUBLICITĀTES FOTO

Ģildē vienlaikus uzstāsies triju Baltijas valstu diriģenti (no kreisās): Gintars Rinkēvičs, Andris Poga un Mihails Gertss.

hails Gertss, kuram šī būs pirmā viesošāna reize Latvijā. Diriģenta vadībā Igaunijas Valsts simfoniskais orķestris izpildīs pasaulslavenā igauņu komponista Erki Svena Tīra simfonisko skaņdarbu «Sow the Wind», kura nosaukums ir daļa no Vecās Derības Hozejas grāmatas pazīstamā teksta, kur Dievs runā uz Israēlu un saka: «Vēju tie sēj, un vētru tie pļaus.»

Pirms 24. novembra koncerta plkst. 17.30 ikviens apmeklēt-

tājs tiks aicināts iesaistīties jau par tradīciju kļuvušajās Oresta Silabrieža vadītajās «Pirmskoncerta sarunās», kurās piedalīsies erudīti mūzikas teorētiķi un praktiķi – angļu komponists, Baltijas valstu mūzikas interesents Bens Lunns, muzikologs Dāvis Enģelis, topošā muzikoloģe un komponiste Anna Marta Burve, kā arī fagotists Edgars Karpenskis-Allažs. Sarunas tēma – padomju laika mūzikas mantojums mūslaikos.

Arheoloģiska izstāde Mālpilī

Līdz 3. decembrim Mālpils Kultūras centrā apskatāma izstāde «Māla trauki Mālpilī desmit gadu simteņos» par senās podniecības liecībām Mālpils novadā, par māla trauku veidošanas paņēmienienu attīstību desmit gadsimtu garumā.

Izstādē interesenti var tuvāk iepazīties ar arheoloģiskajiem māla traukiem (un to lauskām), kas pēdējo desmit gadu laikā atrasti Mālpils novada teritorijā un kas izgatavoti 11.–13. gadsimtā un 16.–18. gad-

simtā. Šo arheoloģisko mantojumu papildina Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Arheoloģijas departamenta pētnieces un podniece Baibas Dumpes veidotie seno trauku atdarinājumi – divi podiņi, trīs šķīvjī un viena krūze.

Tāpat izstādē apskatāma Mālpils Kultūras centra keramikas studijas «Mālpils» 46 dalībnieku darinātie trauki, kas tapuši, iedvesmojoties no Baibas Dumpes stāstījuma par senajiem māla traukiem un to tapšanas procesu vairāku gadsimtu garumā. Mālpils novada vēsturiskā mantojuma krājumā ir vairākas māla trauku, jumta kārniņu, krāsns podiņu lauskas. Pateicoties šai māla lausku kolekcijai, radusies iedvesma tuvāk iepazīties ar

senās podniecības liecībām un tradīcijām Mālpils novadā, vēl jo vairāk tādēļ, ka novads nes māla vārdu.

Izstāde tapusi biedrības «Idoves mantojums» projekta «Māla trauki Māla pilī» ietvaros kā veiktums Latvijai.

Projektu finansiāli atbalsta Valsts Kultūrkapitāla fonds un Mālpils novada dome. Sadarbības partneri – Mālpils Kultūras centrs un Rīgas Porcelāna muzejs.

AKTUĀLI

Kāpēc nogruva Saulkrastu Baltā kāpa?

◀ Sākums 3. lpp.

Ģeologs atceras, ka savulaik, lai pasargātu no nobrukšanas Zvārties iezi, tika izmainīta Amatas upes gultne Gaujas Nacionālajā parkā, taču līdz ar to teritorija sāka aizaugt, un nu ir jāvelta papildu pūles, lai

atsegumus un klinti uzturētu atklātu. Saulkrastu pašvaldības lēmumu laipu pēdējā nobrukuma vietā vairs neierīkot atbalsta arī J. Lapinskis. Viņaprāt, citas pieejas jūrai un ainaviskajai nogāzei joprojām ir izmantojamas. «Nav šaubu, ka arī esošās un vēl nenobru-

kušās laipas daļas ar laiku būs jālikvidē vai jāpārvieta un jābūvē no jauna,» saka ģeoloģijas zinātni doktors. «Tā ir neizbēgama samaksa par šo Saulkrastiem raksturīgo ļoti iespaidīgo dabas objektu, kurš var pastāvēt un būt iespaidīgs tikai mainībā – nepārtrauktā

erozijas nodrošinātā atjaunotnē.» J. Lapinskis apstiprina, ka nogāze turpinās mainīties un nobrukumus izraisīs gan Inčupes tecējums, gan vētru saceltie viļņi. Tomēr tas nenozīmē, ka šis dabas objekts nodils un pazudis. «Vidējais ātrums, ar kādu nogāzes fronte atkāp-

jas, ir ļoti mazs, salīdzinot ar jūras stāvkrastu posmiem pie Jūrkalnes vai Staldzenes. Baltās kāpas pietiks vēl daudzām paaudzēm. Paradoksālā kārtā vienīgais, kas patiešām varētu apdraudēt šo dabas vērtību, ir pārlieku enerģiska tās glābšana – iekonservēšana.»